

Ярослав НЕДІЛЬКО

студент юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
nedilko-v-g@ukr.net

УДК 341

ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ОМБУДСМАНІВ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Важливим механізмом належного захисту прав людини і укріплення законності в роботі державних органів у сучасних правових системах багатьох країн світу вважається інститут омбудсмана. Омбудсман є інструментом контактування державних органів та громадянського суспільства, а також сприяє побудові демократичної правової держави і розвитку правосвідомості громадян та посадових осіб.

В Україні інститут омбудсмана почав функціонувати після прийняття у 1996 році Конституції України, у ст. 101 якої вперше на найвищому рівні було запроваджено посаду Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Оскільки в Україні все ще триває пошук оптимальної моделі вітчизняної схеми інституту омбудсмана, а в наукових колах продовжуються дискусії щодо необхідності запровадження спеціалізованих омбудсманів в деяких сферах суспільного життя, існує необхідність вивчення зарубіжного досвіду створення і діяльності спеціалізованих омбудсманів. Цим і обумовлюється актуальність даної статті.

Питання виникнення інституту омбудсмана дослідили та здійснили аналіз його правового становища вітчизняні науковці Г.О. Мурашин та Ю.С. Шемшученко. Проблематику місця вказаного інституту в механізмі державної влади вивчали Ю.М. Грошевий, В.Я. Тацій. Окремі аспекти статусу і діяльності омбудсмана висвітлювали К.О. Закоморна та Н.І. Карпачова. Вагомий внесок у розробку зазначеної тематики здійснили Л.В. Голяк, Н.Ю. Заворотнюк,

О.В. Марцеляк, Н.С. Наулік, Ю.С. Палеева та інші науковці. Незважаючи на проведення дослідження щодо захисту прав людини і громадянина, статусу омбудсмана в Україні, невирішеним залишається питання стосовно становлення інституту спеціалізованих омбудсманів. Разом із тим у зарубіжних країнах накопичено значний досвід запровадження інституту спеціалізованих омбудсманів.

Метою статті є з'ясування досвіду запровадження спеціалізованих омбудсманів у зарубіжних країнах, а також їх діяльності із забезпечення гарантій державного захисту найбільш уразливих верств громадян і соціальних груп та можливості застосування його в організації омбудсманівської служби в Україні.

Для розуміння сутності інституту спеціалізованих омбудсманів із захисту прав людини передусім необхідно з'ясувати зміст поняття інституту омбудсмана.

Слід зауважити, що згідно з твердженнями О.В. Марцеляка, цей інститут так називається тільки в скандинавських країнах, деяких штатах Індії, Канади, США, в Хорватії, Новій Зеландії, на Ямайці, Островах Кука, у державах Океанії. В інших країнах національні правові акти про омбудсмана містять різноманітні його назви: Уповноважений з громадянських прав – у Польщі; Уповноважений Олій Мажлісу з прав людини – в Узбекистані; колегія Народного правосуддя – в Австрії; Народний Адвокат – в Албанії; Національний Правозахисник (омбудсман) – у Македонії; Парламентський комісар з адміністрації – у Великій Британії;

посередник (медіатор) – у Франції; захисник прав громадян, громадський адвокат – у деяких штатах США тощо.

О.В. Марцеляк зазначає, що термін «омбудсман» є збірним і являє собою родове поняття, зразок спеціальної служби, яка не схожа на інші державні та громадські структури, що займаються захистом прав і свобод людини та громадянина. За його визначенням, омбудсман – це призначений вищими органами державної влади контрольно-наглядовий, правозахисний, незалежний, політично нейтральний, одноособовий чи колегіальний орган державної влади (посадова особа), який уповноважений конституцією чи законом за власною ініціативою або зверненням громадян контролювати діяльність органів і посадових осіб (частіше – виконавчої гілки влади) з точки зору дотримання ними прав і свобод людини та громадянина, як правило, діє неформально на власний розсуд та рекомендує коригувальні дії, спрямовані на забезпечення прав і свобод [1, с. 35].

На думку Н.С. Наулік, омбудсман – це інститут громадянського суспільства і держави, неформальний, персоналізований, деполітизований, не наділений адміністративно-владними повноваженнями, який розглядає скарги, вносить подання (пропозиції), рекомендації, висловлює думку стосовно посадових осіб і державних органів; це елемент певної соціальної структури – конституційно-правового механізму захисту прав людини і громадянина – певна установа – орган державної влади, утворений для досягнення певної мети – захисту прав людини, та виконання певних завдань і функцій, які спрямовані на забезпечення реалізації прав, свобод та законних інтересів окремих індивідів, соціальних груп, верств або суспільства в цілому [2, с. 29–30].

За всієї різноманітності визначень поняття омбудсмана науковці однак згодні в тому, що за своєю природою інститут омбудсмана рівною мірою належить державі і громадянському суспільству, оскільки має на меті вирішувати конфлікти державних і громадських інтересів. Це незалежний, політично нейтральний інститут, який наділений правом ведення розслідувань, внесення подань, рекомендацій органам державної влади і їх посадовим особам щодо порушень прав

і свобод людини і громадянина органами державної влади. Він здатний безкоштовно та миттєво реагувати на скарги громадян і неправомірні дії чиновників [3, с. 47].

Розвиток інституту омбудсмана сприяв появі спеціалізованих омбудсманів: з прав дитини, у справах військовослужбовців, з прав засуджених, з питань охорони здоров'я, у справах національних меншин тощо.

Якщо визначити зміст загального поняття інституту омбудсманів намагалася велика кількість науковців, то проблемам інституту спеціалізованих омбудсманів присвячено менше наукових праць. Серед останніх можна виділити роботи Л.В. Голяк, О.В. Марцеляка, А. Куліша, Ю.С. Палеевої, О.П. Пономарьової та деяких інших. Так, на думку О.В. Марцеляка, спеціалізовані омбудсмени мають особливість, яка полягає в певній «спеціалізації» омбудсмана, наділенні його контрольно-наглядовими та правозахисними повноваженнями чи то у певній сфері (охорона здоров'я, торгівля, інвестиції тощо), чи то з метою захисту прав певної соціальної групи (військовослужбовців, засуджених, неповнолітніх, студентів, учнів, підприємців та ін.) [4, с. 20–21]. За визначенням Ю.С. Палеевої, спеціалізований омбудсман – незалежна авторитетна особа, головна мета якої полягає в тому, щоб діяти як посередник між певною групою населення й державними органами чи органами місцевого самоврядування, а також проводити моніторинг законодавства й діяльності органів управління на основі повноважень, які дозволяють звертатися із запитом та мати доступ до необхідної інформації, подавати рекомендації щодо протидії фактам поганого управління й усунення порушень прав людини [5, с. 85]. На наш погляд, більш повне визначення поняття спеціалізованого омбудсмана пропонує Л.В. Голяк – це незалежний, самостійний, публічно-правовий, як правило, державний або громадський інститут, запроваджений з метою забезпечення державного (або прирівняного до нього публічного) захисту прав і законних інтересів осіб, які належать до вразливих верств населення та соціальних груп, їх дотримання та поваги органами державної влади та органами місцевого самоврядування, їх посадовими та службовими особами, а також організаціями, установами або іншими ін-

ституціями, які спеціалізуються на наданні публічних послуг [6, с. 41].

Серед спеціалізованих омбудсманів особливої уваги заслугове інститут омбудсмана з прав дитини, оскільки нормальний стабільний розвиток будь-якої держави в майбутньому визначається становищем дітей в даний час. Омбудсмани з прав дитини з'явилися порівняно недавно. Цьому сприяли Конвенція про права дитини, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 20 листопада 1989 року, в якій закріплено, що у дітей є незалежні права людини і що ці права повинні бути пріоритетом у процесі прийняття політичних, економічних та соціальних рішень [7], та Всесвітня декларація про забезпечення виживання, захисту і розвитку дітей [8].

Науковці виділяють чотири основні моделі, згідно з якими створюються інститути омбудсмана із захисту прав дитини. Омбудсмани першої моделі (групи) запроваджуються спеціальними законами, що приймаються парламентом, – так званий парламентський омбудсман (Норвегія, Швеція, Ісландія, Колумбія, Люксембург та ін.). Омбудсмани другої моделі створюються згідно із законодавством про охорону дитинства (Нова Зеландія, провінція Онтаріо (Канада) тощо). Омбудсмани третьої моделі існують у межах відповідних державних органів (Ізраїль, Австрія, Іспанія, Данія та ін.), четвертої – у межах неурядових організацій, під егідою яких вони і працюють, «громадські омбудсмани» (Фінляндія) [9, с. 44; 6, с. 169–170].

Яскравим зразком дотримання та захисту прав дітей є Норвегія, де уперше у 1981 році було запроваджено цю посаду спеціальним законом – «Актом про Омбудсмана у справах дітей Норвегії». Зазначений документ надає омбудсманові широке коло повноважень щодо захисту інтересів та прав дітей, обмежуючи його лише щодо втручання у розгляд судових справ цивільного характеру. Кандидат на посаду омбудсмана із захисту прав дітей проходить відкритий конкурс і призначається королем на чотирирічний строк. Головним завданням омбудсмана є захист прав дітей і представлення їхніх інтересів перед суспільством та окремими особами, а також сприяння покращенню умов життя дітей.

На підставі закону «Про запровадження інституту Омбудсмана у справах дітей» у

1993 році почав діяти Омбудсман у справах дітей Швеції як Національна рада при Міністерстві охорони здоров'я та соціального захисту. Згідно з цим законом омбудсман повинен захищати потреби та права дітей відповідно до принципів Конвенції ООН про права дитини. Він розглядає справи, які стосуються дітей і які підпадають під дію Конвенції з прав дитини. Однак навіть якщо якась проблема, пов'язана із інтересами дитини, не передбачен у Конвенції, вона все одно перебуває у колі питань, які вирішує омбудсман у справах дітей Швеції. Омбудсмана призначає уряд на шестирічний строк. До його обов'язків належать усі справи, що стосуються дітей і молоді. Однією із найважливіших функцій омбудсмана з питань захисту дітей є представництво інтересів дітей і молоді в парламентських дебатах про надання можливості неповнолітнім та молоді бути почутими й домогтися того, щоб до їхніх думок прислухалися. Про результати своєї діяльності омбудсман щорічно звітує перед парламентом країни. Особливістю правового статусу шведського омбудсмана у справах дітей є те, що він, на відміну від інших парламентських омбудсманів, не уповноважений розглядати індивідуальні справи.

Відповідно до внесених змін до Конституції країни щодо інституту Омбудсмана у справах дітей у 2000 році Сейм Польщі прийняв закон «Про Омбудсмана у справах дітей». Омбудсман у справах дітей отримав статус, аналогічний статусу таких високопосадовців, як Президент Національного Банку Польщі або Голова Вищої Палати Контролю. Законом встановлено, що всі дії Омбудсмана у справах дітей Польщі спрямовані на створення необхідних умов для повного та гармонійного розвитку дитини, захисту її від насильства, жорстокості, експлуатації, боротьби із деморалізацією та іншими формами неналежного ставлення до дітей. Омбудсман у справах дітей має право висловлювати відповідним органам влади та організаціям побажання та пропозиції щодо покращення добробуту та захисту прав дітей, подавати відповідні пропозиції до законодавчого органу з метою створення нових законів, які стосуються дітей, або внесення змін до чинних законів. Омбудсман щорічно звітує перед Сеймом та Се-

натом про становище дітей та дотримання їхніх прав [6, с. 170–172, 175].

У Новій Зеландії набула поширення модель омбудсманів, які запроваджуються через законодавство про соціальний захист дітей. Згідно з актом «Про дітей, молодь та сім'ю» у 1989 році створено Бюро Уповноваженого з прав дитини, яке відповідає на скарги дітей, проводить моніторинг та оцінку дотримання закону. Ця структура фінансується винятково за рахунок державних коштів. Водночас вона функціонує незалежно від уряду. До повноважень Уповноваженого входить проведення розслідування індивідуальних справ дітей, сприяння покращенню умов їх життя, виявлення проблем реалізації та захисту прав дітей.

Корисним для України є досвід Канади щодо діяльності Бюро Омбудсмана. У цьому бюро у 1987 році було створено нову посаду – Заступника Омбудсмана у справах дітей та молоді (третя модель).

У деяких країнах, наприклад, Фінляндії, неурядові організації, які займаються захистом прав дітей, запроваджують офіси омбудсмана у справах дітей, що забезпечують юридичні консультації та представляють інтереси дітей у судових органах. Подібні органи користуються певною незалежністю, оскільки не фінансуються державними органами, однак не мають чітко визначеного правового статусу [10, с. 349–351].

На обсяг функцій омбудсмана з прав дитини впливає порядок закріплення і визначення їх правового статусу, який у різних країнах світу має свої відмінності і залежно від якого формуються певні типи й моделі омбудсмана. Однак, незважаючи на їх різноманітність, спільним для них залишається обов'язок забезпечення реалізації та дотримання прав дітей.

Поява військового омбудсмана пояснюється тим, що військовослужбовці належать до соціальної групи, яка має особливий правовий статус, пов'язаний зі специфікою їх діяльності, а також обумовлений тим, що вони зазнають найбільш активного юридичного впливу, оскільки окрім загальних законів на них поширюється спеціальне законодавство, яке регламентує порядок проходження військової служби. Уперше посаду військового омбудсмана засновано парламентом Швеції у 1915 році. Підставою

для його запровадження стала шведська військова реформа, проведена у зв'язку з початком Першої світової війни. Метою запровадження посади військового омбудсмана було зміцнення довіри цивільного суспільства до армії, а також довіри самих військовослужбовців до армійського керівництва.

Основним обов'язком військового омбудсмана є контроль за дотриманням військовими установами, відомствами і підрозділами в тому числі командирами, посадовими особами і рядовими військовослужбовцями Конституції Швеції, інших нормативних актів при здійсненні ними функцій військового характеру і розслідуванні всіх скарг, що подавалися йому солдатами та офіцерами у зв'язку з їх службою в армії. Він проводив перевірки за власною ініціативою, а також міг запрошувати у разі потреби для виконання спеціальних завдань інших посадових осіб.

Унаслідок побоювань щодо милітаризації держави, тенденції до зменшення кількості складу збройних сил країни, а також реорганізації інституту омбудсмана діяльність військового омбудсмана Швеції було припинено в грудні 1967 року. Проте позитивна практика діяльності шведського спеціалізованого омбудсмана у військовій сфері була врахована іншими країнами. Зокрема, інститут військового омбудсмана 1952 року запроваджено у Норвегії [11, с. 96–97] на підставі спеціально прийнятого закону, який передбачав створення Комітету. До завдань військового омбудсмана входило сприяння захисту громадянських прав особового складу Збройних сил Норвегії [1, с. 266–267].

З метою забезпечення прозорості у Збройних силах та гарантування справедливого вирішення існуючих проблем, запобігання порушенням у 1988 році в Канаді запроваджена посада Омбудсмана Збройних сил. Він призначається Кабінетом Міністрів та підпорядкований Міністру Національної оборони. Цікавим є те, що канадський Омбудсман розглядає скарги не лише від діючих військовослужбовців та цивільного персоналу Збройних сил, а й колишніх, а також від членів їх сімей. Він розглядає не тільки скарги, пов'язані з неналежною поведінкою у збройних силах, а й з якістю надання медичної допомоги, неналежною виплатою компенсацій та пенсій тощо [6, с. 221–222].

Особливого розвитку цей інститут набув у Німеччині. Він ґрунтується на шведській моделі і отримав назву Уповноважений Бундестагу з оборони (з питань військово-службовців). Роль Уповноваженого з оборони та сфера його компетенції визначені Конституцією Німеччини, у якій зазначено, що він діє як допоміжний орган Бундестагу при здійсненні парламентського контролю за збройними силами країни. На підставі Конституції прийнято Закон ФРН «Про Уповноваженого Бундестагу з оборони» [1, с. 268].

Військовий омбудсман розглядає скарги та звернення громадян, проводить розслідування у разі повідомлень депутатів парламенту або отримання скарг військово-службовців, чи за власною ініціативою у випадку, коли йому стають відомі факти порушень прав військовослужбовців. При поданні таких скарг не вимагається дотримуватися формальностей чи строків. Якщо під час розгляду скарги Уповноважений з оборони виявив недоліки чи порушення, він звертається до керівництва частини чи іншого підрозділу з проханням вжити відповідні заходи для їх усунення. З правової позиції таке прохання не має обов'язкової сили, однак йому надає політичної ваги та обставина, що омбудсман діє за дорученням парламенту. З огляду на це жоден начальник не відмовить омбудсманові у підтримці [6, с. 225–226]. Уповноважений Бундестагу з оборони наділений і відповідними повноваженнями, а саме: має право вимагати від федерального міністра оборони і всіх підпорядкованих йому військових та цивільних установ та осіб надання довідок та ознайомлення із документами (за винятком випадків, коли це стосується збереження військової таємниці, про що приймає рішення сам міністр оборони, який при цьому зобов'язаний викласти Комітету з оборони обґрунтування такої відмови); передавати матеріали органам кримінального чи дисциплінарного дізнання; вимагати від міністра оборони підсумкові звіти з дисциплінарної практики в Бундесвері, а від федерального міністра юстиції та міністрів юстиції земель – статистичні відомості про виконання кримінального судочинства, якщо це пов'язано із Бундесвером та військовослужбовцями; бути присутнім навіть

на закритих процесах з кримінального чи дисциплінарного судочинства [6, с. 227].

О.В. Марцеляк зазначає, що запровадження цього інституту у ФРН є ознакою демократизації армії. Завдяки діяльності Уповноваженого з оборони Німеччина демонструє кращий, ніж в інших країнах стан справ у військовій сфері взагалі та у галузі захисту прав військовослужбовців зокрема [1, с. 273].

В умовах нинішньої військової агресії особливого значення для нашої країни набуває досвід діяльності інституту спеціалізованих омбудсманів з прав військовослужбовців.

Певний інтерес становить система пенітенціарних омбудсманів – це частина загального механізму захисту прав ув'язнених, яка існує в багатьох державах і визнається достатньо ефективним способом забезпечення законності функціонування системи виконання покарань. Через це дослідження міжнародного досвіду в окресленій сфері й можливість його запровадження в діяльність вітчизняної інституціональної системи захисту прав громадян є актуальними.

У юридичній літературі частіше вживається назва «омбудсмани з нагляду за виправними установами», інколи – «омбудсмани у справах в'язниць».

Однією з причин появи зазначеного спеціалізованого омбудсмана були численні бунти засуджених в установах виконання покарань США, що і викликало необхідність запровадження омбудсмана з нагляду за виправними установами. Зокрема, після бунту ув'язнених у нью-йоркській в'язниці «Аттика» 1972 року у жіночій виправній колонії в Міннесоті започаткували експеримент щодо функціонування спеціалізованого омбудсмана, до обов'язків якого входив розгляд скарг ув'язнених на внутрішній режим в'язниці, поведінку персоналу, порушення прав ув'язнених тощо. Основним інструментом його діяльності був прямий контакт із засудженими та персоналом в'язниці, невідкладний прийом начальником виправної установи, доступ до всіх документів і безпосередній доступ до губернатора у разі, коли адміністрація в'язниці не виконує рекомендації омбудсмана щодо відновлення порушених прав ув'язнених. Прикладом виправної колонії в Міннесоті керувалися інші штати.

Подібні спеціалізовані омбудсмани набули поширення не тільки в США, а й у Канаді, де з 1973 року функціонує Федеральний слідчий за виправними установами, який призначається генеральним прокурором (генеральним соліситором Канади). Він здійснює розслідування за власною ініціативою, за запитом генерального прокурора або за скаргою ув'язнених, в останньому випадку – після вичерпання судових та адміністративних засобів. До його компетенції не входять тільки дії тюремної адміністрації, які підлягають розгляду особисто генеральним прокурором чи Національним управлінням Канади з питань умовного звільнення [11, с. 123–124].

Відповідно до прийнятого «Положення про заснування посади омбудсмана з питань утримання засуджених у в'язницях» 1994 року у Великій Британії також було запроваджено інститут омбудсмана з питань утримання засуджених. Особи на цю посаду призначаються Міністром внутрішніх справ на контрактній основі на строк від трьох до п'яти років. Це доступна інституція з широким колом повноважень, діяльність якої незалежна, не підлягає цензурі і має чітко окреслені межі компетенції [12, с. 98].

Спеціалізовані омбудсмани з нагляду за виправними установами США, Великої Британії та Канади є надійним інструмен-

том вирішення проблемних ситуацій, що виникають у в'язницях.

Заслугує на увагу досвід інших спеціалізованих омбудсманів, які на даний час є альтернативними і додатковими засобами для вирішення правових конфліктів у різних сферах суспільного життя.

Серед спеціалізованих омбудсманів слід назвати омбудсмана з питань охорони здоров'я, який був заснований 1973 року у Великій Британії. До завдань омбудсмана віднесено обов'язок вирішувати скарги громадян на роботу служби національної охорони здоров'я. Сьогодні він успішно діє на території Англії, Уельсу та Шотландії, а також у США [1, с. 276–277].

У період загострення соціальних відносин, пов'язаних з війною у В'єтнамі, уперше у США було запроваджено вузівського (студентського) омбудсмана. Сьогодні вони функціонують у понад 200 університетах США. Він має повноваження для проведення незалежного розслідування за фактом порушення прав студентів, викладачів та службовців університету [12, с. 98–99].

Таким чином, позитивний досвід ефективного функціонування інституту спеціалізованого омбудсмана у зарубіжних країнах переконує у доцільності запровадження його в Україні. Для цього необхідно внести зміни до національного законодавства і передусім до Конституції України.

Список використаних джерел:

1. *Марцеляк О.В.* Інститут омбудсмана: теорія і практика: моногр. / О.В. Марцеляк; відп. ред. О.Н. Ярмиш. – Х.: Вид-во Національного ун-ту внутрішніх справ, 2004. – 449 с.
2. *Наулік Н.С.* Інститут омбудсмана в Україні та Республіці Польща: порівняльне дослідження: моногр. / Н.С. Наулік. – Тернопіль: Воля, 2009. – 177 с.
3. *Закоморна К.О.* Особливості законодавчого регулювання діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини / К.О. Закоморна // *Право України*. – 2000. – № 1. – С. 47–50.
4. *Марцеляк О.В.* Конституційно-правовий статус інституту омбудсмана: світовий досвід та Українська модель: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук: 12.00.02 / О.В. Марцеляк. – Одеса, 2004. – 34 с.
5. *Палєєва Ю.С.* Спеціалізовані омбудсмани в зарубіжних країнах: досвід для України / Ю.С. Палєєва // *Альманах міжнародного права*. – 2015. – Вип. 7. – С. 84–91.
6. *Голяк Л.В.* Інститут спеціалізованого омбудсмана: світовий досвід організації та діяльності: моногр. / Л.В. Голяк. – Львів: ЗУКЦ, 2011. – 303 с.
7. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_021
8. Всесвітня декларація про забезпечення виживання, захисту і розвитку дітей від 30 вересня 1990 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_075
9. *Марцеляк О.В.* Омбудсман з прав дитини: проблеми формування і розвитку у світі і в Україні / О.В. Марцеляк // *Право України*. – 2003. – № 10. – С. 44–48.
10. *Закриницька В.* Омбудсмен з прав дитини в механізмі державного захисту прав, свобод і законних інтересів дітей: зарубіжний досвід / В. Закриницька // *Вісник академії правових наук України*. – 2012. – № 4 (71). – С. 346–356.

ЯРОСЛАВ НЕДІЛЬКО

11. *Марцеляк О.В.* Міжнародний досвід функціонування деяких спеціалізованих омбудсманів / О.В. Марцеляк // Право України. – 2003. – № 4. – С. 123–127.

12. *Пономарьова О.П.* Інститут спеціалізованого омбудсмана / О.П. Пономарьова // Право і Безпека. Науковий журнал. – 2011. – № 3 (40). – С. 95–100.

Ярослав НЕДІЛЬКО

ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ОМБУДСМАНІВ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Досліджено досвід зарубіжних країн щодо організації та діяльності інституту спеціалізованого омбудсмана. Визначено основні сфери діяльності спеціалізованого омбудсмана в іноземних державах. Обґрунтовано думку щодо запровадження цього інституту в Україні.

Ключові слова: зарубіжні країни; спеціалізовані омбудсмени; омбудсман з прав дитини; військовий омбудсман; пенітенціарний омбудсман.

Ярослав НЕДІЛЬКО

ИНСТИТУТ СПЕЦИАЛИЗИРОВАННЫХ ОМБУДСМАНОВ В ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАНАХ

Исследован опыт зарубежных стран по организации и деятельности института специализированного омбудсмана. Определены основные сферы деятельности специализированного омбудсмана в зарубежных странах. Обоснована позиция относительно введения этого института в Украине.

Ключевые слова: зарубежные страны; специализированные омбудсмены; омбудсман по правам ребенка; военный омбудсман; пенитенциарный омбудсман.

Yaroslav NEDILKO

SPECIALIZED OMBUDSMEN INSTITUTE IN FOREIGN COUNTRIES

The experience of foreign countries for the organization and activities of the specialized institution of the ombudsman. The main areas of specialized ombudsman in foreign countries. Grounded opinion on the implementation of this institution in Ukraine.

Keywords: foreign countries; specialized ombudsmen; Ombudsman for Children's Rights; Military Ombudsman; penitentiary ombudsman.

Редактори: Світлана Барандич, Зоя Пономаренко, Наталія Панфілова

Дизайн обкладинки: Ольга Демерлій

Верстка: Оксана Колосяк

Формат 21x29,7 1/1. Папір офсетний. Друк цифровий. Ум. друк. арк. 14,78.

Обл.-вид. арк. 10. Наклад 275 прим. Зам. № 17-03-09-1

Виготовлення оригінал-макета та друк: Національна академія прокуратури України
вул. Мельникова, 81-б, м. Київ, 04050.

Підписано до друку: 09.03.17

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції. Серія ДК № 4001 від 10.03.11